

Universitätsbibliothek Wuppertal

Totius Latinitatis lexicon

secundum tertiam editionem, ..., correctum et auctum labore variorum

Forcellini, Egidio

Schneebergae, 1835

X

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1655](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1655)

est quod, cum puellae nubent, maritorum postes ungebant, ibique lanam figebant, vel quod lotos maritos ipsae ungebant, cujus rei testis est Ennius: Exin Tarquinium bona femina lavit, et unxit. *Servius* ad illud *Aen.* 4, 459. Velleribus niveis, et festa fronde revinctum: Moris, inquit, fuerat, ut nubentes puellae, simul venissent ad limen mariti, postes, antequam ingrederentur, propter auspiciis castitatis ornarent laneis vittis: unde ait velleribus niveis: et oleo ungerent; unde uxores dictae sunt, quasi unxores. *Cic. Sext.* 3. Duxit uxorem patre vivo, viri optimi, et calamitosissimi filiam, C. Scipionis. *Id. Fin.* 3, 20. *med.* Uxorem sibi adjuget. *Id. Or.* 2, 64. *f.* Ridicule etiam illud Porcius Nasica censori Catoni, cum ille: Ex tui animi sententia tu uxorem habes? Non hercule, inquit, ex mei animi sententia. *Id. Verr.* 2, 3, 33. Solere autem barbaros reges Persarum, ac Syrorum, plures uxores habere. P Uxorum duo genera fuisse: unum earum, quae proprie uxores, vel matronae dicebantur, alterum earum, quae matresfamilias appellabantur. *Cic. Top.* 3. Si ita Fabiae pecunia legata est a viro, si ea uxor matresfamilias esset, si ea in manum viri non convenerat, nihil debetur. Genus est enim uxor, ejus duae formae, una matrum familias: hae sunt, quae in manum convenerunt: altera earum, quae tantummodo uxores habentur. V. MATERFAMILIAS. P Tribus autem modis uxor in manum, seu potestatem mariti veniebat, usu, farre, coemptione. Ex his illa solum matresfamilias vocabatur, quae per coemptionem in manum mariti venerat. *Usu fieri matrimonium dicebatur, cum tutoribus auctoribus mulier in matrimonium conveniebat, et cum viro ita consuecebat, ut cum justo marito: adeo ut, si usus ille intra annum non interromperetur, pro usurpata jam haberetur. V. USURPATUS, CONFARREATIO, COEMPTIO.* P De bestiis per catachresin. *Hor. Od.* 1, 17, 7. Oletis uxores mariti, h. e. capellae. P Catachresis est etiam in illo *Mart.* 4, 53. Ceream nudam tegit uxor abolla grabati, h. e. abolla, quacum dormit pauper, tanquam cum uxore: pro lodice.

UXORCULA, ae, f. parva uxor. *Appul. Met.* 9. Erat ei uxorcule etiam satis quidem tenuis. Et ipsa verumtamen postrema lascivia famigerabilis. P Usurpatur in blanditiis. *Pl. Cas.* 4, 4, 19. Mea uxorcule. *Id. ib.* 5, 2, 38. Amabo mea uxorcule, cur virum tuum sic me spernis?

UXORCULO, as, a. l. diligo. *Plaut. fragm.* ap. *Varr. L. L.* 6, 3. *f.* Mulieres uxorculeavit; ego novi, scio actiosas. Alii rectius leg. *Mulier es, uxorcule: abi, te ego novi: scio axitiosam.*

*UXORIOSUS, a, um, adj. uxoriosus, amans uxoris. *Gloss. Lat. Gr.* Uxoriosus, ὁ τῆν ἰδίαν γυναῖκα φιλοῦν. B. A.

UXORIUS, a, um, adj. γυναικίος, ὄμιλος, ad uxorem pertinens. *Cic. Off.* 3, 15. In arbitrio rei uxoriae, melius, aequius. *Or. A. Am.* 2, 155. Hoc decet uxores: dos est uxoria lites. *Sidon. ep.* 2, 2. *med.* Praedium, quia uxorium, patrio mihi dulcius. P *Uxoria forma, pulcritudo medioeris. V. Gellii l. c.* in STATUS, a, um. P Aliquando uxorius, γυναικίος, φιλογυνής dicitur, qui uxori valde inservit. *Virg. A.* 4, 266. tu nunc Carthaginis altae Fundamenta locas, pulcrumque uxorius urbem Exstruis. *Hor. Od.* 1, 2, 18. vagus et sinistra Labitur ripa, Jove non probante, uxorius amnis. *Auct. Pan.* ad *Maxim.* et *Constantin.* 4. Juvenis uxorius. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 299. n. 272. L. Fundanio L. F. Oufentina Proclo Fundania Junia uxori S. Testam F. Cur. Lege uxorio suo, h. e. marito sui amatissimo, at rectius *Zaccheria Instit. Lap.* p. 353. pro uxori S. legit uxor I. S. h. e. in suo: ut legitur in alia ap. *Grut.* 582, 5. P *Uxorius imber* dicitur a *Statio* lacrimae, quibus deflet quispiam mortem uxoris. *Silo.* 5, 1, 31. P *Uxoria bibere* ap. *Quint. declam.* 15, 9. est bibere medicamenta, quae uxoris amorem conciliant. P *Uxorium pendere* dicitur ille, qui, quod uxorem non habuerit, aes populo dedit. Ita *Festus. V. Val. Max.* 2, 9. n. 1.

*UZIA, ae, oppidum Persidis maritimum. *Tab. Penting.* P *Uzia* est *Ptolemaeo.* B. A.

UZITENSIS, e, adj. ad Uzitam pertinens Africae Byzaceniae urbem ad Austrum Hadrumeti, cujus meminit *Auct. B. Afr.* 41. et *Ptolem.* 4, 3. *Inscr.* ap. *Marin. Arv.* p. 782. Muthunbal Saphonis F. Cuinas Uzitensis. F.]

X

X littera, ξ, semivocalis est, ex earum numero, quae duplices appellantur. Vim enim duarum consonantium habet, id est es, vel gs. Sane veteres pro x modo es, modo gs utebantur, ut *apees, grees,* pro quibus nunc *apes* et *grees* dicimus. *Quint.* 1, 4. Et nostrarum ultima X, qua tamen carere potuimus, si non quaesivissemus. P Latini hoc elementum, quod vastioris soni videretur, quibusdam dictionibus exemerunt, unde pro vexillo *velum*, pro axilla *alam*, pro paxillo *palum* dicere maluerunt.

Quod et ipse testatur *Cic. Or.* 45. Quomodo enim, inquit, noster Axilla, Ala factus est, nisi fuga vastioris litterae, quam litteram etiam e maxillis, e taxillis, et vexillo, et paxillo consuetudo elegans Latini sermonis evellit? *Pier.* ad *Aen.* 7, 648. contendit, non semper esse duplicem: tum ex veterum monumentis, in quibus *vixit, Alexander, auxilium, Cappadoz,* et in nummo Galbae *pax* legitur; tum auctoritate *Probi* in *Arte* idem docentis. Disserit de hac re etiam *Voss. de Gramm.* 1. c. 21. P In compositione quotiescumque praecedat dictionem incipientem a vocali, vel c, p, t, utraque compositionis pars remanet integra, ut *exaro, exeo, exigo, exoleo, exuro, exutio, expers, explodo, extraho, extundo.* Sed si praecedat s litteram, s vel abijcitur, vel retinetur, scribitur enim *exsurgo, et exurgo, exsequor, et exequor,* etc. P Nota est numeri denarii, sicuti et V, quae dimidiata pars est ejus, nota est numeri quinarum. Hinc factum est, ut in vetustis codicibus haec nota aliquando inveniatur pro denario Romano, quod quatuor valebat nummis sestertiis. *Plin.* 12, 12, 26. Quod minore folio est, mestosphærum appellatur, emitur X. LX. Laudatissimum microsphaerum e minimis folium; pretium ejus X. LXXXV.

XA

*XANTHE, es, f. Ξάνθη, Amazon. *Hyg. fab.* 163. B. A.

XANTHÈNES, is, m. gemmae genus, a ξανθός, flavus, quia est electri colore. *Plin.* 37, 10, 70. Zenthenum in Media nasci Democritus tradit electri colore, et, siquis terat in vino palmeo, et croco, cerae modo lentescere, odore magnae suavitatis. Alii leg. *zanthenum.*

[XANTHICUS, i, m. Ξανθικός, mensis ap. Macedones, qui fere respondet Latinorum Aprili, cujus mentio est ap. *Hesychium.* P Est etiam cogn. R. *Inscr.* apud *Grut.* 241. col. 3. L. Faenius Xanthicus. F.]

[XANTHIPPE, es, f. Ξανθίπη, (V. etymon in voce sequent.) Socratis uxor morosa admodum et jurgiosa, irarum et molestiarum muliebrium per diem noctemque scatens. *Cic. Tusc.* 3, 15. et *Gell.* 1, 17. P Est etiam cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 660, 1. et *De-Lama Iscriz. di Parma* p. 119. D. M. Xanthippes sive Iaiæ C. Cassius Lucilianus alumnae dulcissimae. F.]

[XANTHIPPIUS, i, m. Ξανθίπιος, qui flavus equos, vel flavam pubem habet: a ξανθός, flavus, et ἵππος, equus, et pubes. Fuit hoc nomine, vir Lacedaemonius, quo duce M. Atilius Regulus ex insidiis captus est. *Cic. Off.* 3, 26. F.]

*XANTHIUM, i, n. herba e lapparum genere, qua rufantur capilli. *V. Plin.* 21, 19. B. A.

[XANTHO, us, f. Ξανθώ, una ex Nymphis, Oceani et Tethyos filia: a ξανθός, flavus. *Virg. G.* 4, 336. F.]

XANTHOS, i, m. gemmae genus, ita a colore fulvo appellatae; ξανθός enim fulvum significat. *Plin.* 37, 10, 60. Est et alia ejusdem generis, quae vocatur menui ab Indis, xanthos appellata Graecis, e fulvo candicans.

[XANTHUS, a, um, adj. ξανθός, flavus. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 170, 3. Bebrix Aug. L. Drusianus, A. Fabius Xanthus Cur scribis, libraribus, et praconibus Aed. Cur. scholam ab inchoato refererunt, marmoribus ornaverunt, etc. Haec est *Schola Xantha*, in foro Romano prope et sub templum Fortunae in regione VIII., cujus mentio est ap. *Sex. Ruf. de region. Urb.*, quae ab ejus curatore et instauratore A. Fabio Xantho, ut vidimus, nomen accepit. *Inscr.* apud *Fabr.* p. 214. n. 514. Sextia Xantha. F.]

XANTHUS, i, m. Ξάνθος, fl. Phrygiae, seu Troadis, qui ex Ida monte oritur, atque in portum Achaeorum, et in Hellespontum apud Dardanum urbem influit. Diversus est a Scamandro, et Simoente. *Plin.* 5, 30, 33. Sed alii eundem esse ac Scamandrum tradunt. Verum quia hi tres amnes conflunt apud oram, propterea idem ab aliquibus censentur. Dictus creditur a ξανθός, flavus, quod ovium vellera rufo inficiat colore. Adde *eund.* 2, 103, 106. et *Vitruv.* 8, 3. *med.* P Secundum fabulas fuit filius Jovis. De hoc oraculum Apollinis fuit, Graecos illi non esse potituros, nisi equos Rhesi abduxissent, antequam herbam Troadis gustassent, et de Xanthi aqua bibissent, quod a Diomede et Ulyse factum est, occiso Rheso noctu, et per insidias. *Virg. A.* 1, 476. Ardentesque avertit equos in castra, priusquam Pabula gustassent Trojae, Xanthumque bibissent. P Xanthus alter fl. Lyciae, qui ex Cadmo monte oritur duobus fontibus, Xanthum urbem interluit, et non procul ab ea in Lycium mare se exonerat. *Id. ib.* 4, 143. Qualis ubi hibernam Lyciam, Xanthique fluenta Deserit, ac Delum materiam invisit Apollo. *Id. Cul.* 14. Alma Chimeraeo Xanthi perfusa liquore: subaudi urbs. Alii leg. *Xanthus*, et urbem item intelligunt. P *Xanthus uterque* ap. *Stat. Theb.* 4, 387. est Phrygius, et Lycius. P Est hoc nomine parvus fluvius Epiri, qui areseit. *Virg. A.* 3, 350. Pergama et arentem Xanthi cognomine rivum Agnosco. P Hujusmodi

nomen habuit etiam equus Achilles ap. *Claud. Cons. Hon.* 4, 556. et flavum Xanthus sprevisset Achillem. P Est item cognomen R. V. v. praec. P Fuit et Xanthus nomen unius e quinquaginta Aegypti filii. *Hygin. fab.* 170. P Xanthus, scriptor Lydus, e Sardibus civitate historias Lydorum scripsit, teste *Suida.* Meminit et *Plin.* 25, 1. P Item unus ex equis Diomedis. *Hygin. fab.* 30. P Et nomen equi Neptuno a Junone dono dati. *Sero. ad Virg. G.* 3, 89. B. A.

XE

*XENAGORAS, ae, m. historicus. *Macr. Sat.* 5, 19. *extr.* V. *Voss. de Hist. Graec. l. 3. c. ult. p. 422.* B. A.

*XENIADES, is, m. Ξενιάδης, Corinthius, qui cum emere vellet Diogenem Cynicum, et quid is artificii novisset, percontatus esset, *Novi*, inquit *Diogenes, hominibus liberis imperare.* Quod responsum demiratus Xeniaades, emit et manu misit, filiosque suos ei tradens, *Accipe*, inquit, *liberos meos, quibus imperes.* Narrat *Gell.* 2, 18. V. et *Laert.* 6, 30. B. A.

XENIAE BALNEAE, locus in Latio. Quidam Bajas esse suspicantur. Dictae sunt a ξένιος, hospitalis, quod a ξένος, hospes, nempe ab hospitibus, qui ibidem recipiebantur. *Cic. Coel.* 25. Ajunt constitutum factum esse cum servis, ut venirent ad balneas Xenias, etc. Alii rectius leg. *Senias.*

XENIOLUM, i, n. parvum xenium. *Appul. Met.* 2. Commodum meridies accesserat, et mittit mihi xeniola, porcum opimum, et quinque gallinulas, et vini cadum in aetate pretiosi. *Ulp. Dig.* 1, 16, 6. *f.* Ad xeniola non pertinet. Alii leg. *ad xenia jam non pertinet.*

*XENITANA, ae, f. dictum est Quiza oppidum Mauritaniae Caesariensis. *Plin.* 5, 2. P Xenitana oppidum peregrinorum significat, teste *eod. Plin. ibid.* B. A.

XENIUM, ii, n. ξένιον, munus hospitibus dari solitum: a ξένος, hospes. Unde ab *Appul.* vocatur munus hospitale. Latini, *Festo* teste, vocant *Lautia*, quam vocem exponens *Plutarchus* non simpliciter ξένιον dicit, sed τὰ ἀποδομένα τοῖς ἀξιοῦμενοι ξένια. *Mart.* librum 13. *Xenia* inscripsit, quod in eo ejusmodi res distichis describit, cujusmodi hospitibus mitti solent, et quod versus ipsi pro xenii mitti possint. *Id. ib.* 3. Omnis in hoc gracili xeniorum turba libello Constabit nummis quatuor empta tibi; et infra: Haec licet hospitibus pro munere disticha mittas, Si tibi tam rarus, quam mihi nummus erit. P Dona etiam quae dabantur convivis post coenam, *xenia* dicta sunt. *Plin. ep.* 6, 31. *med.* Adhibeamur quotidie coenae, erat modica, si principem cogitares: interdum ἀποδομένα audiebamus; interdum jucundissimis sermonibus nox ducebatur. Summo die abeuntibus nobis, (tam diligens in Caesare humanitas) *xenia* sunt missa. Adde *Vitruv.* 6, 10. *med.* P Item quaecumque munera amicis domi suae degentibus mittebantur, de quibus etiam intelligenda sunt *Martialis* *xenia.* P Item munera, quae a provincialibus dabantur proconsulibus, et aliis provincialiarum rectoribus; quorum mentio est apud *Ulp. Dig.* 1, 16, 6. P Item quae ultro largiri solebant rei causidicis, et advocatis pro causarum actionibus. *Plin. ep.* 5, 14. Quam me juvat, quod in causis agendis non modo pactione, dono, munere, verum etiam xenii semper abstinui!

[XENIUS, a, um, adj. ξένιος, hospitalis. Est nomen serv. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 920, 6. Xeniae Caesaris L. h. e. libertae. F.]

*XENO (Xenon) onis, m. Epicureus, vixit Ciceronis temporibus. *Cic. Attic. l.* 5. *ep.* 10. *extr.* P Alius, Apolloniensis. *Id. ibid. ep.* 13. P Xeno, Menenius, Centuripinus. *Id. Verr.* 2, 1, 22. P Xeno apud *eund. Attic. l.* 13. *ep.* 37. videtur esse Attici procurator. P Fuit ex Xeno quidam, pictor insignis, Sicyonius, de quo *Plin.* 35, 11. B. A.

*XENOCLES, is, m. Adramytenus, rhetor Asiaticus, quocum Cicero fuit adolescens. *Cic. Brut.* 91. B. A.

*XENOCRATES, is, m. Ξενοκράτης, Chalcedonius, severissimus philosophorum, Platonis auditor, et Speusippi in academia successor, tardioris ingenii, adeo ut, cum eum Plato Aristoteli compararet, alterum freno alterum calcaribus opus habere diceret. Vixit annos LXXXII, *Suida* auctore. *Cic. Acad.* 1, 4. et 4, 46. *Offic.* 1, 36. *extr.* *Attic. l.* *ep.* 16. *med.* *Orat.* 3, 17. *Tusc.* 5, 32. et *Nat. Deor.* 1, 13. Adde *Val. Max.* 7, 2. V. et *Laert.* 4, 6. P Alius, insignis statuarius et pictor, Tisicratis discipulus, vixit temporibus Ptolemaei Lagi. Scripsit de toreutice itemque de pictura. *Plin.* 34, 8. et 35, 10. P Accusativum *Xenocraten*, Graeco more, habes apud *Cic. de re publ.* 1, 2. edente *Angelo Maio.* B. A.

XENODOCHIUM, vel Xenodochium, ii, n. ξενοδοχεῖον, hospitale, locus publicus, quo hospites, id est peregrini, excipiuntur: a ξένος, hospes, et δόχος, suscipio. Hoc genus hospitii Hierosolymis primum ab Hircano exstructum fuisse, auctores sunt *Flavius Josephus* et *Hegesippus.* [Hinc *Hieron. ep.* 66. n. 11. Audio, te xenodochium in Portu fecisse

Romano, et virgam de arbore Abraham in Ausonio plantasse litore, h. e. de Palaestina, ubi primo xenodochia facta sunt, in Italiam transtulisse eorundem usum. Id. in Reg. S. Pachom. n. 51. Quando ad ostium monasterii aliqui venerint, deducunt eos ad locum xenodochii, praebuntque omnia, quae apta sunt usui monachorum, h. e. alla forestria. F.] Adde Impp. Leo et Anthem. Cod. 1, 2, 17. et ib. 3, 33. et 35.

XENODOCHUS, i, m. ξενοδοχος, qui advenas inopes hospitio excipit. Impp. Leo et Anthem. Cod. 1, 3, 33. f.

*XENODORUS, i, m. ξενοδορος, statuarius, scientia fingendi caelantique clarus. Plin. 34, 7. B. A.

[XENODOTUS, i, m. ab hospite datus, a ξενοδος, hospes, et δωτος, datus. Est cogn. R. Inscr. apud Grut. 339, 2. Q. Rapidus Xenodotus. V. ENDOTUS. F.]

XENON, onis, m. ξεων, ανος, idem quod xenodochium. Imp. Justin. Cod. 1, 3, 49. et ib. 7, 6, 1. §. 3.

XENOPAROCHUS, i, m. ξενοπαροχος, idem qui parochus, qui legatis publice missis, ceterisque alicujus dignitatis hospitibus salem et ligna praebent: unde et nomen accepit, παροχον τοις ξενοις τα λιπηδια παραχειν, quod hospitibus necessaria suppeditaret. Acad. Dig. 5, 4, 18. Tabularii, vel xenoparochi, ut in quibusdam civitatibus, etc.

*XENOPHANES, is, m. ξενοφανης, philosophus Colophonius, Archelai auditor, scripsit elegias et iambos contra Hesiodum et Homerum, quae de diis dixerit improbando. Dicebat Xenophanes: τοις τυραννοις ομιλειν η ηδιστα, η ημισια, i. e. cum tyrannis conversandum aut jucundissime, aut minime. Meminit ejus Cic. de Div. 1, 3. Nat. Deor. 1, 2. Acad. 4, 38. et alibi. V. Laert. 9, 18. B. A.

*XENOPHANTUS, i, m. de quo Seneca de ira 2, 2. extr. Militaris viri in media pace jam togati aures tuba suscitavit, equosque castrenses erigit crepitus armorum. Alexandrum aiunt, Xenophanto canente, manum ad arma misisse. B. A.

*XENOPHILUS, i, m. ξενοφιλος, musicus, patria Chalcedensis, Pythagoricus, biennio minor quam Gorgias, qui CVII vixit annis, sed felicitate non inferior, siquidem, ut Aristoxenus ait, omnis incommodi humani expertus in summo perfectissimae doctrinae splendore extinctus est. Plin. 7, 50. Val. Max. 8, 13. B. A.

[XENOPHON, ontis, m. ξενοφων, hospitem occidens: a ξενος, hospes, et φων, occido. V. v. sq. P. Est etiam cogn. R. Inscr. apud Grut. 268, 1. col. 3. Hoenius Xenophon. F.]

XENOPHONTEUS, et XENOPHONTIUS, a, um, adj. ξενοφοντιος, et ξενοφοντιος, ad Xenophontem pertinens. Fuit autem Xenophon insignis philosophus, et imperator Atheniensis, discipulus Socratis, cujus sermones scripsit, item de Oeconomia, Cyri Paediam, Symposium, historiam belli Peloponnesiaci, de re equestri, de venatione, Socratis apologiam et alia, stilo leni et suavi. Cic. Brut. 35. Liber conscriptus molli, et Xenophonteo genere sermonis. Id. Fam. 5, 12. med. Hercules Xenophontius, h. e. Hercules Prodicus, qui a Xenophonte in suis scriptis inducitur. V. PRODICUS.

XERAMPÉLINUS, a, um, adj. ξεραμπελινος, qui vitem siccam imitatur, ut Xerampelinus color, ξεραμπελινον χρωμα, quem videre est in arefactis vitium foliis, a ξερος, aridus, et αμπελινος, viteus, quod ab αμπελος, vitis. Quamquam quaeri possit, num xerampelino colori a vitis foliis id nomen impositum sit, quae adulto jam autumnus velut cruentata rubent, an a vitibus ipsis, quarum color pullus est. Sane quidam censent, xerampelinum colorem potius esse pullum, sive atrum, idque adducti verbis Suidae, qui χλωμος ξεραμπελινος etiam αναρθενακος dicitur ait: at has idem a colore atro dicitur arbitratur, quemadmodum apud eum in Αεραβενικας videre potes. Hinc xerampelinae vestes, quae colore xerampelino tinctae sunt. Juven. 6, 518. Et xerampelinas veteres donaverit ipsi. [Not. Tir. p. 159. Xerampinus, xerampininus. Lege xerampelus, xerampelinus. F.]

XERANTICUS, a, um, adj. ξεραντικός, a ξερανω, exsiccato, ut Xerantica decoctio, Macer 1, 88. et Theod. Prisc. 2, 3.

XEROCOLLYRIUM, ii, n. ξεροκολλυριον, collyrium ex aridis constans: a ξερος, aridus. Marcell. Empir. 8, §. 3. s. in. V. HYGRA.

XEROLIBYA, ae, f. ξερολιβια, Libya sicca, pars interior Libyae arida et deserta, propter aquarum inopiam, inter Tripolim et Pentapolim. Serv. in A. 4, 42. et 196.

XEROLOPHUS, i, m. ξερολοφος, tumulus aridus et siccus, ex congestis nempe lapidibus: a ξερος, aridus, et λοφος, tumulus. Hujusmodi locus fuit Byzantii, ubi cochleae sexdecim, et Dianae columna structilis, et tripodes, quibus multa epigrammata erant inscripta: cujus adhuc non obscura vestigia superesse dicuntur. Prisc. 1, 547. Et epigrammata, quae egomet legi in tripode vetustissimo Apollinis, qui stat in Xerolopho Byzantii. Adde 6, 709.

XEROMYRRHA, ae, f. myrrha non recens, sed

arida, a ξερος, aridus. [Ita veteres Lexicographi vocem interpretati sunt, quae perperam irreperat ap. Sedul. Hymn. 81. Xeromyrrham post sabbatum Quaedam vehebant compares, Quas allocutus Angelus, Vivum sepulcro non tegi. Sed alii rectius, quos inter Arevalus, pro xeromyrrham legendum probantur Xristo myron; scilicet Xristo pro Christo, ut nempe constaret ratio carminis illius acrostichi seu potius abecedarii, in quo quilibet versus primus trium et viginti stropharum incipit ab una ex alphabeti Latini litteris. Ea vero sententia ibidem exprimitur, quae exstat in Euang. D. Lucae 23, 55. et 24, 1.; myron porro pro unguentum habet etiam Hieronymus. V. MYRON. F.]

[XERON, i, n. ξερον, aridum medicamentum, quod in modum pulveris inspergitur. Plin. Valer. 3, 22. med. Xeron diatessaron quod facit ad numas; et mox: Quae omnia teres, donec sicca efficiantur, et in pulverem perveniant. F.]

XEROPHAGIA, ae, f. ξεροφαγια, usus ciborum aridorum, post quos non opus esset lavare manus: a ξερος, siccus, et φαγω, comedo; quo vescendi genere utebantur tum athletae apud Gentiles ad robur corporis, tum Christiani ad vivendi parsimoniam et sobrietatem. Tert. adv. Psych. 1. f. Arguunt nos, quod jejunia propria custodiamus, quod stationes plerumque in vespem producimus, quod etiam xerophagias observemus, siccantes cibum ab omni carne, et omni jurulentia, et avidioribus quibusque pomis, ne quid vinositatis vel edamus, vel potemus.

XEROPHTHALMIA, ae, f. ξεροφθαλμια, lippitudo arida, qua neque tument, neque fluunt oculi, sed rubent tantum, et cum dolore quodam gravescent, et noctu praegravi pituita inarescent: a ξερος, siccus, et οφθαλμια, lippitudo. Cels. 6, 6. n. 29. Graecis litteris scribit: Latinis Marcell. Empir. 8, §. 3. in. [Ad caliginem et asperitudinem oculorum, siccamque perturbationem sine tumore, quam xerophthalmiam Graeci appellant, facit hoc collyrium, quod psoricon dicitur. F.]

*XERXENE, es, f. regio Armeniae. Plin. 5, 24. Fluit (Euphrates) Derynem primum, mox Anaiticam, Armeniae regiones a Cappadocia excludens: ubi Hardwinus (necnon Cellarius in orb. antiq.) legi vult Xerxenem. Quid mirum? cum ξεξηγη sit Straboni, ξεξηγη autem Steph. Byz. Eadem ratione formatur, qua Καμβουρη, quae Πελαγονη χωρα fuit, teste Steph. Byz. B. A.

*XERXES vel Xerses, is, m. ξεξης, Darii filius, potentissimus omnium regum Persarum. Aegyptum, quae a patre desciverat, recepit: expeditionem etiam, quam Darius in Athenienses paraverat, quinque annorum apparatu prosequens, decies centena hominum millia traduxisse dicitur. Quem numerum ut Valerius, itemque Hieronymus testantur, de alta prospectans specula, flevisse fertur, quod post centum annos nullus superesset. Hac igitur multitudine accinctus, us omnes referunt auctores, maria pontibus conjunxit, Athonque montem continenti abscidit, Plin. teste 4, 10. Victus demum a quatuor millibus apud Thermopylas, navale certamen cum Themistocle tentavit: a quo idem apud Salamina superatus, turpiter cum paucis parva cymba aufugit, relicto Mardonio praefecto, qui et ipse profligatus in Boeotia fuit. Demum quum se otio socordiaeque, relicta militia, tradidisset, a suis spretus, paucis post annis ab Artabano praefecto suo in regia interficitur, quum regnasset annis octo. De eo V. Justin. 2, 10. etc. Lucan. 2, 672. Cic. Tusc. 5, 7. et de Leg. 2, 10. Val. Max. 9, 1. P. Genitivum Xerxi habes ap. Nep. in Reg. 1. et Xersii bis ap. Auct. Itin. Alex. 67. ed. A. Maio. P. Ad illud Val. Max. 9, 5. Jam Xerxes, cujus in nomine superbia et impotentia habitat, suo jure quam insolenter usus est, etc. nomine ipso volunt majestatem regiam designari. V. Retand. de Vet. L. Pers. p. 259. sq. Verbo Regem Leonem notari aiunt. Guil. Burton. in Pers. ling. hist. το ξεξης exponit per Αρηιος, Belator: ita enim Herodotus interpretatur in 6, 98. P. Xerxis quoque nomen aliis accommodatum. Sic L. Lucullus a Cn. Pompeio dictus est Xerxes togatus: idque ut Vellet. 2, 23. ait, ob objectas moles mari, et receptum suffossis montibus in terras mare: quam rem narrat Plin. 9, 54. B. A.

X I

XIPHIAS, ae, m. ξιφιας, piscis genus, rostrum habens mucrone armatum: unde et Latini Graecos imitati, gladium appellant: a ξιφος, ensis. [*Schwertfisch, Xiphias gladius, L.] Plin. 32, 2, 6. Xiphiam, id est gladium, rostro mucronato esse, ab hoc naves perfossas mergi in Oceano ad locum Mauritaniae, qui Cotta vocetur, non procul Lixa flumine. Ov. Hal. 97. Et durus xiphias ictu non mitior ensis. V. THRANIS. P. Xiphiae item stellae sunt ex genere cometarum, figura gladii. Plin. 2, 25, 22. Eadem breviores, et in mucronem fastigiatas xiphias vocare, quae sunt omnium pallidissimae, et quodam gladii nitore, ac sine ullis radiis.

XIPHION, ii, n. ξιφιον, herba folio mucronato, iridi non dissimilis, quam Romani gladiolum,

vulgus herbariorum spatulam foetidam appellat. [*Schwertel, Schwertlilie.] Plin. 25, 11, 88. Yiphion, et phasganion in humidis nascitur; cum primum exit, gladii praebet speciem, caule duum cubitorum, radicis ad nucis avellanae figuram fimbriatae, quam effodi ante messes oportet, siccari in umbra.

X O

[XOITES, ae, m. Aegypti nomus, cujus metropolis Xoïs, urbs maritima in Delta inter alveos Thermunticum et Busiriticum, nunc Skoou, vel Saka. Plin. 5, 9, 9. Quae juxta Pelusium est regio, nomos habet Xoiten, Mendesium, Sebennyten. F.]

X U

[XUTHE, es, f. ξουθη, flava. Est nomen propr. serv. R. Inscr. ap. Mur. 1018, 3. Xuthe Liviae L. F.]

X Y

*XYCHUS, i, m. scriba falsarius ap. Liv. 9, 55. B. A.

*XYLENOPOLIS, is, f. Asiae oppidum, nempe in Gedrosia. Plin. 6, 23. Sic edd. Hard. et Elzer. Sed veram lectionem esse Xylenopolis censet Cellarius in Orb. ant. B. A.

*XYLENOPOLIS. V. v. praec. B. A. [*XYLEOS vel Xylechios, i, f. herba symphoniaea. Appul. de herb. 4.

*XYLINE (ξυλινη, i. e. lignea), es, f. Xylene Come (ζωμη, i. e. vicus) in Asia minore fuit, in Pamphylia, vel in confinio Pisidiae. Liv. 38, 15. B. A.

XYLINUM, i, (subaudi linum: est enim adjektivum a xylon) ξυλον, genus lini candidissimi et mollissimi, nascens in frutice, cui nomen xylon, pomis quibusdam inclusum barbatae nucis non dissimilibus, quae maturitate hiscentia globum lini ostendunt. Plin. 19, 1, 2. n. 3. Superior pars Aegypti in Arabiam vergens gignit fruticem, quem aliqui gossipion vocant, plures xylon, et ideo lina inde facta, xylyna. Parvus est, similemque barbatae nucis defert fructum, cujus ex interiori bombyce lanugo neitur. Nec ulla sunt eis candore mollium praeferenda. Vestes inde sacerdotibus Aegypti gratissimae. Haec Plinius. Ubi per bombycem minime intelligere oportet fila bombycum, sed lanuginem fructu xylis contentam, quam sic vocat, quia et mollium similis est bombycum operi, et similiter ex ea telas nent, vestesque texunt.

XYLOBALSAMUM, i, n. ξυλοβαλσαμον, balsami arbusculae lignum, cujus succus opobalsamum est: a ξυλον, lignum. Plin. 12, 25, 54. Et sarmenta quoque in merce sunt. DCC HS. amputatio ipsa, sureculusque venit, intra quintum devictae (Judaeae) annum: xylobalsamum vocatur, et coquitur in unguentis: pro succo ipsum substituere officinae.

XYLOCASSIA, ae, f. ξυλοκασσια, lignum cassiae, seu casiae, ut xylobalsamum, lignum balsami. Enumeratur inter species vectigales a Mart. Dig. 39, 4, 16. §. 7.

XYLOCINNAMOMUM, i, n. ξυλοκινναμωμον, cinnamum lignum. Plin. 12, 19, 42. Ipsum vero lignum in fastidio est propter origani acrimoniam; xylocinnamomum vocant.

[XYLOCINNAMOMUM, i, n. idem ac xylocinnamomum. Scrib. Comp. 271. Sumere oportet xylocinnamum pondo quadrantem, etc. F.]

[XYLOLYCHNUCHUS, i, m. ξυλολυχνοχος, candelabrum ligneum: a ξυλον, lignum, et λυχνος, candelabrum. Inscr. ap. Orell. Coll. Inscr. Lat. n. 2512. Plusthenes Leophronis cerycibus, et Pop. praesentibus ante porticum xylolychnuchum Proserpinae Hunc Cic. Q. Fr. 3, 7. lychnuchum ligneolum appellat. F.]

XYLON, i, n. a ξυλον, Graece lignum significat, sed praecipue hoc nomine dictus est frutex, quem aliqui gossipion vocant, plures xylon, et ideo lina inde facta, xylyna, ut ait Plin. 19, 1, 2. n. 3. Plura vide in XYLINUM.

XYLOPHYTON, i, n. herba, quae et consolidata dicitur. Appul. Herb. 59.

*XYLOPOLITAE, arum, incolae Xylopolis. Fuit autem Xylopolis, ξυλοπολις, oppidum Macedoniae, in Mygdonia. Plin. 4, 10. B. A.

*XYNIAR, arum, oppidum Thessaliae. Liv. 32, 13. 33. 3. et 39, 26. Xynia est Steph. Byz. B. A.

XYNIASI, ταις Xynias, dativus pluralis Graecae (ut Hamadryasin, Thyriasin ap. Prop.) h. e. Xyniadibus, quae sunt Nymphae paludis Baebiadis, seu Boebeidos in Thessalia, prope Xynian oppidum. Catull. 64, 288. Alii aliter legunt.

XYRIS, is, f. ξυρις, nomen iridis silvestris. Plin. 21, 20, 83. V. IRIS.

XYSTARCHA et Xystarches, ae, m. ξυσταρχης, qui athletarum exercitiis et certaminibus in xysto fieri solitis praerat, idem ac gymnasiarcha. [Amnian. 21, l. med. Quinquennalia Julianus Aug. jam edidit, et ambitioso diademate utebatur lapidum fulgore distincto, cum inter exordia principatus assum-

pti villi corona circumdatus erat, xystarchae similis purpurato. P Translate. Tert. ad Mart. 3. Bonum agone subituri estis, in quo agonothes Deu vivus est, xystarches Spiritus Sanctus. F.]

*XYSTIANI, orum, incolae Xystis. Fuit autem Xystis, Ξύστις, oppidum Cariae. Plin. 5, 29. B. A.

*XYSTICUS, a, um, adj. Ξυστικός, ad xystum pertinens, vel ad ludos, et certamina, quae in xysto fiunt. Tertull. Pudic. 7. med. Spectaculum quadrigarii furoris, et gladiatorii cruoris, et scenicae foeditatis, et xysticae vanitatis. P Xystici sunt athletae, qui se in xysto exercebant. Suet. Aug. 45. med. Nec tamen eo minus xysticorum concertationes, aut gladiatorum pugnas severissime semper exegit. (Adde Galb. 15.) Inscr. ap. Grut. 332, 6. Athenodorus xysticus Paridi thymelico bene merenti fecit. Ulp. Dig. 3, 2, 4. Neque thymelici, neque xystici, nec agitatoris ignominiosi habentur.

*XYSTILIS, is, f. nomen meretriculae ap. Plaut. Ps. 1, 2, 76. B. A.

XYSTRA, ae, f. Ξύστρα, strigilis: a Ξύω, rado. Est cogn. R. Inscr. ap. Mur. 1637, 6. L. Arruntius Xystra. F.]

XYSTUM, i, n. et Xystus, i, m. Ξυστόν et Ξυστός, [Graecis erat porticus tecta, Latinis vero ambulatio hypaethra seu subdialis, passeggiò scoperto, viale. Vocis etymon, et rei origo ap. Paus. l. 6. c. 23. Ο σύμπας περιβολός καλεῖται Ξυστός, ὅτι Ἡρακλῆς τῷ Διαιτητήριος ἐς ἀκκῆν ἐλθὲν, ὅσα τῶν ἀκαρῶν ἐβόωντο ἐνταῦθα, ἐπὶ ἰκάνῃ ἡμέρᾳ σφᾶς ἀναξέειν. Xystum itaque dictum est a Ξύω, rado, quia quotidie a sentibus purgabatur et radebatur. De prima apud Graecos significatioue. Vitr. 5, 11. Haec autem porticus Ξυστός apud Graecos vocitatur, quod athletae per hiberna tempora in tectis stadiis exercentur. Proxime autem xystum, et duplicem porticum designentur hypaethrae ambulationes, quas Graeci παραδρομίδας, nostri xysta appellant, in quas per hiemem ex xysto sereno coelo athletae prodeuntes exercentur. Adde 6, 10. P Ad Romanam vero consuetudinem haec spectant loca. Sen. Ira 3, 18. de Caligula: In xysto maternorum hortorum, qui porticum a ripa separat, inambulans, quosdam cum matronis, atque senatoribus ad lucernam decollavit. Plin. ep. 2, 17. Ante cryptoportium xystus violis odoratus. Tert. Apol. 38. Nihil nobis est cum insania circi, cum impudicitia theatri, cum atrocitate arenae, cum xysti vanitate. F.] P Hujusmodi xysti apti erant ambulationibus et colloctionibus hominum, et circa villas exstruebantur ornatus causa, consitis ordine arboribus ad umbram, floribus ad odorem, et sedilibus ad quietem. Hinc Vitr. 5, 9. Media vero spatia, quae erant sub divo inter porticum, adornanda viridibus videntur. Plin. ep. 5, 6. Ante porticum xystus concisus in plurimas species, distinctusque buxo. Phaedr. 2, 5. Perambulante laeta domino viridia, Praecurrit alium in xystum, sedans pulverem. Cic. Att. 1, 8. Hermas, et signa, et cetera, quae tibi ejus loci, et nostri studii, et tuae elegantiae esse videbuntur, quam plurima, quam primumque mittas, et maxime, quae tibi gymnasii xystique videbuntur esse. Id. Acad. 4, 3. Cum pauca in xysto locuti essemus, tum eodem in spatio consedimus. Suet. Aug. 72. Praetoria sua, quamvis modica, non tam statuarum tabularumque picturam ornata, quam xystis et nemoribus excoluit. Inscr. ap. Cavedon. Marm. Moden. p. 206. Qui pecuniam contulerunt in Caesarem faciendum, in xystos Augustos novis operibus construendos ornandosque, etc.

Y

*Y Graecorum vocalis est, qua in illorum dictionibus scribendis tantum utitur. Hujus loco antiqui, qui peregrinam litteram nullam recipiebant, quintam Latinorum vocalem substituebant. Cic. Or. 48. Burrem semper Ennius, nunquam Pyrrhum: Vi pateferunt Bruges, non Phryges, ipsius antiqui declarant libri. Nec enim Graecam litteram adhibebant. Nunc autem etiam duas. Et cum Phrygum, et Phrygibus dicendum esset, absurdum erat aut tantum barbaris casibus Graecam litteram adhibere, aut recto casu solum Graece loqui: tamen et Phryges, et Pyrrhum auriu causa dicimus. Capell. 3, 58. Y appressis labris spirituque procedit, h. e. eo sono effertur, quo Galli et Brixiani et Bergomates suum u. P Auson. Idyll. de litter. monosyll. 12, 9. Pythagorae bivium ramis pateo ambiguis Y. Dicitur littera Pythagorae, non quod ab eo inventa fuerit (est enim inventum Palamedis ex volatu gruum), sed quod ejus figura utebatur ad significandum bivium vitae humanae per virtutes, aut per vitia. Lactant. 6, 3. Dicunt, humanae vitae cursum Y litterae esse similem, quia unusquisque hominum, cum primum adolescentiae limen attigerit, et in eum locum venerit, partes ubi se via findit in ambas (Virg. A. 6, 540.), haereat nutabundus, etc. V. PYTHAGORAS. P Proprium est hujus litterae.

Tom. IV.

rae, ut initio dictionum perpetuo aspietur. Quare quae ab ea incipiunt voces, in littera H quaerendae sunt.

*YACINTHUS, i. q. hyacinthus. Gloss. Lat. Gr. Yacintus, ἵακινθος. Sic Id. Ypoerita, ὑποκρήνη. Ypotheca, ὑποθήκη. B. A.

YN

*YNITALOPEX, ecis, vel *YNITALOPICA, ae, f. Jul. Valer. res gest. Alex. M. (ed. A. Maio) 3, 34. Ynitalopicas viseres de harenis profundis emergere non minus longitudinis cubitis X; eaque quo poterant homines involant: ubi terminationem eas saltem praetulerim: est enim ab ἄλωπηξ, ut Chenatopex. Videntur (ait Maius) intelligendi Indici mures. B. A.

YP

*YPOCRITA et *YPOTHÉCA. } V. in Yacintus. B. A.

YT

*YTUMNA, ae, Galliae Celticae flumen, alio nomine Itumna et Icauna. Guil. Aremoric. Philipp. 10, 640. At Senones et terra ferax a flumine Ytumna, Usque locum quo Sequanio Lupa confluit amni: ubi Icumna legendum censet Valesius. B. A.

YU

*YUNGUS, i, vicus Galliae Belgicae, medio inter Remos Treverosque loco. Anton. Itin. P Cluvertio est Ligny. B. A.

Z

Z Littera Graeca est, qua in Latinis dictionibus non utitur. Est semivocalis (ut ait Diomed. 2, 415.) ex genere litterarum duplicium. Valet enim sd. Ejus loco nos substituiimus interdum geminum ss, ut patrisso pro πατρίσω, pitisso pro πικρίσω, interdum sd, ut Esdras pro Ἐζρας. Antiqui loco ejus unicum aliquando s scribebant, ut Saecynthus pro Σακύνθος, Sethus pro Σήθος. Nonnunquam etiam d litteram loco ejus usurpabant, ut Medentius pro Μεζέντιος. Sed hoc tantum apud antiquissimos, qui peregrinas nullas litteras recipiebant. P Pluribus contendit Pier. ad A. 7, 648. hanc litteram non semper esse duplicem. V. et Voss. Gram. 1, 21.

Z A

*ZABDICENA, ae, regio sive pars Mesopotamiae. Ammian. 25, 23. vel 8. med. p. 434. Vales. cujus notam V. B. A.

[ZABERNA, ae, f. mantica seu pera, in qua, juxta Papiam, vestes ponuntur, et quiddam aliud. Vox barbara videtur, et ejusdem originis ac ap. Suidam ζάβα, lorica, et ζαβαριόν, zabarum seu loricae repositorium, unde fortasse tabarro Italorum. Edict. Dioclet. p. 25. Pili neti ad diabernas, vel saccos P. 1., & decem; et mox: Zabernarum, vel saccorum par habens pondo triginta, & quadragentis (lege quadragenis) h. e. un pajo di bisaccie. Scriptiois autem differentia in diaberna et zaberna est ex Aeolica praepositione ζα pro διά. V. AVERTA; quae vox aliquam habet tum formae, tum significationis cum hac nostra analogiam. F.]

ZABULUS, i, m. Ζάβουλος, idem qui Diabolus: a ζα particula intentiva: vel Aeolice pro δία. Lactant. Mort. persecut. 16. Novem proclis Zabulum cum satellitibus suis debellasti. P Scribitur et zabolus. Pallin. carm. ad Cyther. 597. Quibus peremptis interibit Zabolus. Id. ep. 34, 10. V. Ambros. de fide contra Arian. 6. Cyprian. serm. 2. de zelo, et cf. Drus. ad Nor. Test. P. 2. p. 8. Barth. ad Phoebad. p. 48. sq. B. A.

*ZACHALIAS, ae, m. Babylonius, scripsit de gemmis ad Mithridatem regem. Plin. 37, 10. Zachalias Babylonius, in his libris, quos scripsit ad regem Mithridatem. P Fortasse idem, qui Zachlas audit Appuleio. V. B. A.

*ZACHIAS, ae, m. Aegyptius sacerdos. Appul. Met. 2, 127. med. Elmenh. Zachlas Aegyptius, propheta primarius, h. e. magus. V. Zachalias. B. A.

ZACYNTHIUS, a, um, adj. Ζακύνθιος, ad Zacynthum pertinens, quae est insula in Ionio mari prope Peloponnesum, nunc Zante. Nep. Dion. 9. Zacynthios adolescentes quosdam elegit. Pl. Merc. 5, 2, 104. Calchas iste quidem Zacynthius est. Plin. 35, 15, 51. Zacynthium bitumen.

ZACYNTHUS, f. Ζακύνθος, insula in Ionio mari, nunc Zante. Virg. A. 3, 270. Jam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos. Ov. Her. 1, 87. alta Zacynthos. P Ap. Sil. 1, 275. est nomen viri proprium, qui Saguntum in Hispania condidisse fertur,

*ZAGEIAE, arum, populi Africae, in Troglodytica. Plin. 6, 29. ubi quartum Zageras habes. B. A.

*ZAGRUS, i, m. mons Mediae. Plin. 6, 27. B. A.

*ZAITA, V. v. sq. B. A.

*ZAITHA, ae, f. oppidum Mesopotamiae. Ammian. 13, 5. Vales. p. 360. (al. 12.) Zaita est Ptolemaco, Ζαῖθα Zosimo. P Scribitur et Zaita. B. A.

*ZALATES, ae, m. vir impudicus et mollis, de quo Juvenal. Sat. 2, 164. Armenius Zalates cunctis narratur ephelis Mollior. B. A.

*ZALEUCUS, i, m. Ζάλευκος, legislator Locrensis. Cic. Att. ep. 6, 1. Id. de Leg. 1, 22. et 2, 6. Sen. ep. 90. med. Auson. profess. Burdig. 23. Sancerit, et Locris dederit qua jura Zaleucus. P In Val. Max. 1, 2. Seleucus male scribebatur. P De Zaleuco V. omnino acutissimum Bentleium, Dissertation upon the Epistles of Phalaris, p. 335. sq. B. A.

[ZAMENSIS, e, adj. ad Zamam pertinens, nunc Zamora, urbem regiam, Numidiae caput, victoria Scipionis de Annibale illustrissimam. Ejus meminit Sall. Jug. 61., Liv. 30, 29., Sil. 3, 261. aliique. Inscr. ap. Grut. 364, 1. Coloni coloniae Aelianae Hadrianae Aug. Zamae regiae. Plin. 5, 4, 4. Zamense oppidum. Zamenses, ium, absolute, incolae hujus urbis. Auct. B. Afr. 92. Zamenses interim legatos de iis rebus ad Caesarem Uticam mittunt. F.]

ZAMIA, ae, f. detrimentum, jactura: a Graeco ζῆμα, et Dorice ζεμα. Pl. Aul. 2, 2, 19. Nemini credo, qui large blandus dives pauperi: ubi manum injicit benigne, ibi onerat aliquam zamiam. Hypallage est, h. e. aliqua zamia pauperem onerat. P Zamiae ap. Plin. 16, 26, 44. dicuntur nucis pini arboris, quae maturescentes se dividunt: et appellationis ratio est, quia, nisi decerpantur, ceteras laedunt. Hard. rectius leg. azaniae ex MSS.

*ZAMNES, oppidum Aethiopiae, vel Aegypti Aethiopiaeque conterminum. Plin. 6, 29. B. A.

*ZAMOLSIS vel Zamolxis, is, m. philosophus, Thrax. Appul. Apol. 290, 191. Elmenh. P Alius, inter Getas natus, servus Pythagorae ac discipulus, ad Aegyptios una cum eo penetravit, deinde eorum ritus in patriam deduxit, a suisque post mortem pro deo habitus. V. Herod. 4, 94. sq. Laert. 8, 2. Suid. et Etymol. Mag. in v. De eo silent Latini auctores. Ceterum Zamolxis, Ζάμολις, potius scribendum, patet ex Varietate Lectionis in ed. Herod. Schweighaeuser. B. A.

*ZAMOLXIS. V. v. praec. B. A.

ZANCHÀ et Zanga, et Tzanga, ae, f. ζάγγη, genus calcementi, quo pedes et media crura constringuntur, unde Italorum stirale, scilicet a στερίω, premo, constringo, et Latinorum stipo, as, et stiva, ae, pars aratri. Fiebat autem ex pelle Parthica, quae a Parthis mollissima et delicatissima conficiebatur: videtur esse ab ἄζω, constringo: unde recentiorum Gallorum sangle, cinctorum. Imp. Gall. ap. Treb. Claud. 17. Misi autem ad eum zanchas de nostris Parthis paria tria. Imp. Arcad. et Honor. Cod. Theod. 14, 10, 2. Usus tzangarum atque braccarum intra Urbem venerabilem nemini liceat usurpare. Adde ib. Acron. ad illud Hor. Sat. 1, 6, 27. Nam ut quisque insanus nigris medium impediit crus Pellibus: Nigris pellibus, inquit, zangis. Gloss. Isid. Zanga, pellis.

ZANCLAEUS et Zancleus, a, um, adj. ad Zanclem pertinens. Ov. Met. 13, 729. Sub noctem potitur Zancleae classis arena, h. e. Sicula. Id. Fast. 4, 499. et te, Zancleae Charybdi. Id. Met. 14, 47. Oppositamque petens contra Zancleia saxa, Rhegion ingreditur. Sil. 14, 48. Zancleae moenia, h. e. Messanae.

ZANCLÈ, es, f. Ζάγκλη, Sicilia, a ζάγκλη, id est a Saturni falce, quam poetae fabulantur in Siciliam decidisse. Quam fabulam inde ortam putat Maer. Sat. 1, 8. extr., quod Sicilia in primis frugum fertilis sit. Saturnus autem primus putatur in Italia frugum usum invenisse. Ov. Met. 15, 290. Zancle quoque juncta fuisse Italiae legitur, donec confinia pontus Abstulit, et media tellurem reppulit unda. P Eodem nomine appellata est etiam Messana ejusdem Siciliae urbs ad fretum, de qua Sil. 14, 48. Nec Vanclae gerunt obscuram moenia famam, Dexteram quam tribuit posito Saturnia telo. Ov. Met. 14, 5. Liquerat et Zanclem, adversaque moenia Rhegi. Adde Sil. 1, 662. P Item oppidum Peloponnesi, in Messenia. Plin. 3, 5. B. A.

ZANCLÈIUS. V. in ZANCLAEUS.

*ZAO, promontorium Galliae Narbonensis. Plin. 3, 4. ed. Hard. In ed. Elzev. deest haec vox. B. A.

ZAPLUTUS, a, um, adj. Ζαπλούτος, valde dives: a ζα particula intentiva, et πλούτος, divitiae. Petr. fragm. Trag. 37. Burm. Ipse nescit, quid habeat; adeo zaplutus est. Adde Not. Tir. p. 157.

*ZAPAORTENON (genitiv.) occurrit ap. Justin. 41, 5. Urbem nomine Darum in monte Zapaortenon condidit. i. e. (fortasse) in regione Zapaortene vel potius Apavortene. B. A.

*ZARA, ae, oppidum Armeniae minoris. Anton. Itin. B. A.